

commissie zal trachten het logies te doen overnemen door een collega, die zonder voorafgaande mededeeling logies zou wenschen.

De bepaling ten opzichte van de geldelijke aansprakelijkheid is getroffen, omdat bij vroegere gelegenheden gebleken is, dat collegae wegbleven zonder nader bericht en dus de regelingscommissie een onnoodig tekort had te boeken, daar het besproken logies toch betaald moet worden.

Onder de leden, die zich tot deelnemen hebben aangemeld, missen wij nog de namen van verschillende trouwe comparanten; ter wille van de goede regeling mogen wij hun raden, spoedig bericht te zenden. Misschien laten velen zich afschrikken door de moeilijkheden, welke de organisatie van onze Maatschappij den laatsten tijd geeft. Is het niet mogelijk, dat een goede oplossing te Alkmaar gevonden wordt? Wij zorgen voor een prettige collegiale stemming. Wellicht behoort de oude spreuk niet geheel tot de geschiedenis: „te Alkmaar begon te Victorie”.

Hoorn, 12 Mei 1919.

H. L. C. VAN DEN BERG, *secretaris*.

ENCEPHALITIS LETHARGICA OF GRIEPENCEPHALITIS?

De patiënte, over wie ik in dit *Tijdschrift* (n°. 17, bldz. 1494) een mededeeling deed, is, toen de publicatie juist gedrukt was, plotseling overleden, zonder dat nieuwe verschijnselen zijn waargenomen. Lijkopening was niet mogelijk, zoodat ons helaas de zekerheid ontgaat, of hier een encephalitis en niet een ander proces in de buurt van de pedunculi cerebri heeft bestaan.

Dat mijn mededeeling de publicatie van een klinisch waargenomen en serologisch onderzocht geval van griepencephalitis (of encephalitis lethargica) heeft uitgelokt, acht ik van beteekenis. Een collega hier ter stede deelde mij mondeling een voor eenigen tijd door hem waargenomen ziektegeval mede, dat hij voor een geval van encephalitis lethargica houdt.

Enschede, 11 Mei 1919.

D. J. BECK.

MALARIA IN NOORD-HOLLAND.

De ingezonden stukken in het *Tijdschrift* van 3 Mei en 10 Mei, onder bovengenoemden titel, dringen mij tot een woord van tegenspraak, vooral het laatste, daar de schrijver zich als autoriteit opwerpt, als hebbende „vijf jaren lang in Noord-Holland malaria meegemaakt”. Dokter B. PREMSELA schrijft een groot deel zijner gevallen van malaria toe aan „een beruchte stinksloot”. Het feit, dat het er „steeds wemelde van de muggen”, is hem voldoende reden tot zijn slotsom. Niet wordt vermeld, welke muggen dit waren en nu meen ik wel met zekerheid te kunnen zeggen, dat, als inderdaad de beschreven sloot de broedplaats der muggen is geweest, deze *culices* waren en niet *anopheles*, welke laatste soort toch alléén voor de malariaverspreiding van belang is. Het is toch een bekend feit, dat de *anophales*larven vrij zuiver water noodig hebben ter ontwikkeling, terwijl daarentegen de *culices* ook met vuil water tevreden zijn. Het is natuurlijk allerminst mijn bedoeling het voortbestaan der stinksloot te verdedigen, maar ik kom er tegen op, dat men voor het doel gebruikt maakt van argumenten, welke geen steek houden.

Tegen beide schrijvers heb ik het bezwaar, dat zij er zoo gemakkelijk toe komen schuld te werpen op autoriteiten en zooveel verwachten van wettelijke regelingen. De *epidemie-bestrijding* in ons polderland is vooral door den grooten waterrijkdom zooveel moeilijker dan in andere streken. Zoolang niet door ophooging de polderbouw in stadsbouw veranderd is, leidt slootendemping licht van kwaad tot erger door het ontstaan van plassen en drassige plekken onder en bij de woningen. De goedaardigheid onzer malaria verijdt bij *stelselmatige* bescherming der huizen op den duur voldoende medewerking der bewoners: De verwachting door *stelselmatige* chinine-behandeling de malaria te verdrijven is grootendeels op teleurstelling uitgelopen.

Staan wij er dus m. i. in den strijd tegen de epidemieën nog niet best voor, met *individueele plaatselijke bestrijding* is veel te bereiken. Niet door wettendwang, maar door overtuiging, dat het hun eigen belang geldt, is van de menschen veel gedaan te krijgen en de geneesheeren, in een malariastreek gevestigd, vinden daar als raadgevers een dankbaar arbeidsveld. De kennis, dat de muggen zich in het algemeen slechts over kleine afstanden — enkele honderden Meters — verplaatsen, moedigen hen daarbij aan. *Vernietiging der muggen* tijdens hun winterslaap; kleine plaatselijke drainages en wegneming van onnoodige waterverzamelingen; petroliseeren van slootjes en greppels. *Bescherming der huizen* door op juiste wijze aangebracht muggengaas, waarbij reeds zeer veel bereikt wordt, als men alléén de slaapkamers beschermt; 's avonds vangen der muggen, die binnengedrongen zijn. Maar bovenal *snelle en energieke behandeling van alle malarialijders*, waardoor dezen de beste kans hebben ineens te genezen, en waardoor de kans zooveel kleiner wordt, dat zij een bron van besmetting voor hun omgeving worden. Het is daartoe wenschelijk, dat de geneeskundigen vertrouwd zijn met het onderzoek op den parasiet en dit in elk twijfelachtig geval toepassen; alléén zóó zullen zij hun volle zelfvertrouwen kunnen overbrengen op patiënt en omgeving en een krachtige, langdurige behandeling bereiken. Door die energieke behandeling bereikt men in elk geval, dat de bevolking als geheel weinig lijdt onder de malaria.

Amsterdam, 14 Mei 1919.

P. C. KORTEWEG.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Sterfte aan Spaansche griep in Maart 1919.

In de *Nederlandsche Staatscourant* van 5 Mei 1919, n°. 104 is alweder een door het Centraal Bureau voor de statistiek gepubliceerd overzicht der sterfte aan influenza, acute bronchitis, broncho-pneumonie, croupouse pneumonie en aandoeningen der pleuraholte, thans over de maand Maart 1919 opgenomen, ten verfolge van de vroeger reeds gepubliceerde overzichten over de maanden Juli 1918—Februari 1919.

Ofschoon de influenza-epidemie nog niet geheel als geweken mag worden beschouwd, omdat zij in de maand Maart nog ruim vijf maal zooveel slachtoffers maakte als gemiddeld maandelijks in de vijf jaren 1913 tot 1917 ten gevolge van influenza overleden, blijft de afneming, die reeds in December begonnen is, aanhouden en is het aantal sterfgevallen aan eigenlijke „Spaansche griep” 229 tegen 318 in Februari of 0.40 tegen 0.61 per 1000 inwoners per jaar. En al zijn de sterftecijfers aan acute bronchitis en pneumonie in Maart nog hoog te noemen, zij zijn toch ook heel wat lager dan in Februari, zoodat de totale sterfte aan de bovengenoemde oorzaken van 5.19 in Februari is gedaald tot 3.91 in Maart, lager ook dan in Januari, toen zij 4.10 bedroeg.

Behalve in Friesland, met overigens op één na het laagste provinciale sterftecijfer, is de afneming in alle provinciën vast te stellen; het meest in Overijssel, dat desnietteenstaande in Maart de hoogste sterfte had, en in Limburg met een gemiddeld sterftecijfer.

Hieronder volgen weder eenige namen van gemeenten met een sterfte van meer dan 10 per 1000 en per jaar aan de bovengenoemde oorzaken:

In *Noord-Brabant*: Berghem (16), Deurne c. a. (14), Dongen (11), den Dungen (15), Geertruidenberg (19), Hilvarenbeek (15), Hoogeloon (13), Made c. a. (28), Mierlo (17), Moergestel (14), Oisterwijk (15), Oploo (12), Rosmalen (11), Rijsbergen (32), Standaardbuiten (11), Veldhoven c. a. (16), De Werken c. a. (10), Wouw (12), Wijk c. a. (10) en Zeeland (10).

In *Gelderland*: Appeltern (11), Borgharen (15), Buurmalsen (19), Deil (26), Didam (22), Ede (10), Herwijnen (13), Ophemert (18), Vorden (13), Wamel (11) en Zoelen (25).